

I detta nummer av Svensk Kyrkotidning publicerar vi dokumentet ”Det palestinska uppropet Cry for Hope - Ge oss hopp, ”. Dokumentet offentliggjordes den 1 juli år 2020 och skickades med kyrkorna som adressat till de flesta av dem runt om i världen. Publiceringen av dokumentet följs av en analys av dess text och kontext, av Anna Karin Hammar.

Cry for Hope – Ge oss hopp ! En uppmaning till beslutsam handling

- Vi kan inte tjäna både Gud och förtrycket av palestinerna

Kairos Palestina och Global Kairos for Justice är en världsvid koalition, född som ett svar på Kairos Palestina dokument ”Ett sanningens ögonblick – ett ord av tro, hopp och kärlek från hjärtat av palestinskt lidande”. Tillsammans utfärdar vi här en brådskande appell till alla kristna, till kyrkosamfund och ekumeniska organisationer. Vi gör detta tillsammans med engagerade kristna i Palestina och i hela världen. **Detta är en uppmaning till ett kraftfullt agerande** i en fråga som vi ser relaterar till grundläggande värderingar i vår kristna tro.

Vi befinner oss nu vid en kritisk punkt i kampen mot förtrycket av det palestinska folket. När staten Israel 2018 antog den nya grundlagen om Israel som det judiska folkets nationalstat innebar det en legalisering av den institutionella diskriminering i Israel och på de palestinska områdena som berövar palestinerna deras rätt till liv, levebröd och en framtid i sitt land. De senaste utspelen från den amerikanska administrationen ger stöd till Israels pågående projekt att ta kontroll över hela Palestina.

Bland dessa utspel finns 2018 års beslut att flytta den amerikanska ambassaden till Jerusalem, uttalandet 2019 där den amerikanska regeringen meddelade att de inte längre betraktar bosättningar ”som stående i strid med folkrätten” samt 2020 års vision för ”Peace to Prosperity.” Uppbackade av USA och stärkta av det verkningslösa sätt som det internationella samfundet besvarade initiativet, har nu Israels nytillsatta koalitionsregering berett väg för en full annektering av omkring en tredjedel av den ockuperade Västbanken, inklusive Jordandalen.

Denna utveckling visar tydligt att alla illusioner om att Israel och världsmakterna har för avsikt att hedra och försvara det palestinska folkets rätt till värdighet, självbestämmande och de grundläggande mänskliga rättigheter som garanteras av folkrätten – inklusive rätten att återvända för palestinska flyktingar – har kommit på skam. Mot bakgrund av dessa händelser och utifrån folkrätten är

det hög tid för det internationella samfundet att förklara Israel som en apartheidstat.

Var och en som inser detta allvarliga läge, inser också att det är upp till oss som Jesu lärjungar att reagera beslutsamt. Kyrkans existensberättigande, den kristna trons integritet och evangeliets trovärdighet står nu på spel. Vi hävdar att stöd för förtrycket av det palestinska folket – passivt eller aktivt, genom tystnad, ord eller handlingar – är en synd. Vi menar att kristet stöd till sionism, som en teologi och ideologi som legitimerar ett folks rätt att förneka ett annat folk deras mänskliga rättigheter, är oförenligt med kristen tro och ett allvarligt missbruk av Bibeln.

Vi uppmanar därför alla kristna och alla kyrkosamfund på församlings-, nationell och global ekumenisk nivå att nu engagera sig i en process av studier, reflektion och bekännelse. Syftet med denna bearbetning är att öka förståelsen för det historiska och systematiska sätt på vilka det palestinska folket berövats sina rättigheter samt se närmare på hur Bibelns ord missbrukats för att rättfärdiga och stödja detta förtryck. Vi uppmanar alla kyrkosamfund att reflektera över hur de inom sina respektive traditioner kan ta sig an plikten att upprätthålla Kristi kyrkas integritet och den kristna tron i dessa frågor. Vi kan inte tjäna Gud och samtidigt tåga om det förtryck som det palestinska folket utsätts för.

När vi nu står inför detta *kairos* (”ett speciellt ögonblick”) uppmärksammar vi det förpliktigande arv vi fått av dem som ställts inför akuta omständigheter och kriser före oss. År 1933 deklarerade den tyske pastorn och teologen Dietrich Bonhoeffer att nazistregimens förnekande av judars rättigheter, och statens inblandning i religiösa frågor, hade placerat Kristi kyrka inför en bekännelsefråga, *status confessionis*.

Barmendeklarationen från 1934 slog fast kyrkosamfundens skyldighet att stå upp emot orättvisa och att otvetydigt motsätta sig tyranniets ideologier. År 1964 slog Kyrkor-

nas Världsråds förste Generalsekreterare, Willem Visser't Hooft, fast att rasism, likväl som apartheid, utgör en *status confessionis* (bekännelsefråga) för kyrkosamfundet.

Kyrkornas Världsråd följde upp sina ord med handling och förverkligade 1969 sitt modiga och långtgående *Program för att Bekämpa Rasismen*, (*PCR, Program to Combat Racism*). År 1977 deklarerade Lutherska Världsförbundet att "apartheid försatte kyrkan i *status confessionis*", och 1984 suspenderade man de vita lutherska kyrkor i Sydafrika som praktiserade apartheid. På samma sätt deklarerade World Alliance of Reformed Churches (WARC) 1982 apartheid som oförenligt med kristen tro och suspenderade de medlemskyrkor som praktiserade rasistiskt åtskilljande. År 2017 konstaterade World Communion of Reformed Churches (WCRC) att "med hänsyn till den situation av orättvisa och lidande som palestinerna utsätts för, och det nödrop vi hör från den palestinska kristenheten, står den kristna trons och praktikens integritet på spel". Generalsekreteraren initierade därför sex steg för förändring.

Sedan 2009 har ekumeniska organisationer på många platser i världen presenterat dokument som gensvar på de palestinska kristnas dokument "Kairos –ett sanningens ögonblick". I handling och teologi har man bekräftat detta profetiska rop från den palestinska kristenheten.

Denna tid kräver samma slags djärva, trofasta och resoluta handlande som de som beskrivits ovan. Denna tid kräver beslut. "Som kristna och som palestinier ropar vi till våra kristna bröder och systrar i världens alla kyrkor", så inleds 2009 års Kairosdokument. Åtta år senare, 2017, skrev National Coalition of Christian Organizations in Palestine till Kyrkornas Världsråd och den vidare ekumeniska rörelsen: "Läget är bortom akut. Vi står inför en katastrofal kollaps. Kristna – det här är ingen tid för ytlig diplomati!" Nu, tre år senare, riktas detta rop till bröder och systrar över hela världen.

Med dessa ord uppmanar vi nu våra medkristna, deras lokala församlingar, kyrkosamfund och internationella ekumeniska organisation, att ta emot och svara upp till vårt gemensamma vittnesmål, att förena sig i denna bekännelsefråga och att initiera processer som formellt fördömer förtrycket av det palestinska folket och nyttjandet av Bibeln för att rättfärdiga detta förtryck. Vi uppmanar er att ta ansvar för följande:

- Initiera processer på lokal, samfunds- och ekumenisk nivå som uppmärksammar detta sanningens ögonblick, detta kairos, och de krav på skyndsamma och verkliga åtgärder mot förnekandet av palestinernas rättigheter och missbruket av Bibeln. Sådana handlingar kommer att visa på Kristi kyrkas enighet i iveren att stå upp mot orättvisor var helst de förekommer.
- Studera och dekonstruera de teologier och den tolkning av Bibeln som har använts för att rättfärdiga förtrycket

av det palestinska folket. Erbjud teologier som med profetisk röst kräver en inklusiv vision för israeler och palestinier, som bekräftar att Gud skaparen är full av kärlek, nåd och rättvisa – inte av diskriminering och förtryck.

- Bekräfta palestinernas rätt att göra motstånd mot ockupation, fördrivning och upphävandet av fundamentala rättigheter, och engagera medpalestinerna i deras kreativa och ickevåldsliga motstånd. Den palestinska uppmaningen år 2005 till bojkott, desinvesteringar och sanktioner (BDS) erbjuder ett ramverk för hur ekonomiska, kulturella och akademiska åtgärder kan användas för ickevåldslig och direkt politisk påverkan. Syftet med BDS är inte att straffa eller isolera Israel. Snarare är det en metod för att sätta press på Israel att respektera och följa folkrätten, och att uppmana dess regering och dess folk att, i Guds ords anda, slå in på den väg som leder till rättvisa och fred, och därigenom bejaka både sina egna rättigheter och det palestinska folkets rättigheter.
- Kräv av regeringar och internationella institutioners världsorgan att med hjälp av politiska, diplomatiska och ekonomiska medel stoppa Israels brott mot de mänskliga rättigheterna och folkrätten.
- Bekämpa antisemitism genom att arbeta för rättvisa och mot antijudiskhet, rasism och främlingsfientlighet; motsätt er likställandet av kritik av staten Israel med antisemitism.
- Ge stöd till initiativ som inkluderar israeler och palestinier, samt till interreligiösa partnerskap som bekämpar apartheid och ockupation och skapar förutsättningar för att arbeta tillsammans för en gemensam framtid av ömsesidig respekt och värdighet.
- Kom och se verkligheten i det heliga landet! Se med medkänslans blick på det palestinska lidandet och stå i solidaritet med de religiösa och sekulära gräsrotsinitiativ som utmanar ockupationen och arbetar för en rättvis fred.

Detta rop kommer ur vår oro för båda folkens framtid. Med ord ur Kairos dokumentet så är vårt rop rotat i kärlekens logik som söker befrielse för både förtryckaren och den förtryckta – för att skapa ett nytt samhälle för alla landets invånare. Vi står fasta i det hopp som artikuleras i Kairos dokumentet, att palestinier och israeler har en gemensam framtid: "Vi kan organisera vårt politiska liv, med all dess komplexitet, genom denna kärlekens logik och genom dess styrka, när ockupationen väl har upphört och rättvisan upprättats." Som Jesu lärjungar blir vårt svar på exkluderande ideologier och apartheid att ihärdigt upprätthålla en vision av inkludering och jämlikhet för alla landets folk och att kämpa för detta.

Som kristna deklarerar vi att vårt engagemang för befrielsen av det palestinska folket går emot imperiets teologi som en global dominansordning som tar sig uttryck i

förtryck baserat på rasism, ekonomi, kultur och ekologisk rovdraft som hotar mänskligheten och hela skapelsen. Med detta ställningstagande bejakar vi vårt medlemskap i det brutna brödets gemenskap, i Kristi kyrka som förverkligar sitt uppdrag att sprida den goda nyheten om Guds kärlek, barmhärtighet, förbarmande och överflödande liv för alla.

H.B. MICHEL SABBAH
Patriark emeritus, Jerusalem
President, Kairos Palestina

RIFAT KASSIS
Generalsekreterare, Global
Kairos for Justice

Officiell översättning till svenska 23/6-2020 av Kairos Palestina - Sverige

HÖGT TRYCK PÅ JOURHAVANDE PRÄST

Telefonsamtalen till Jourhavande präst ökade med ca 40% och chatten mer än fördubblades under coronamånaderna mars-juni i år, jämfört med samma period året innan. Behoven är fortsatt stora.

Vårens behov av samtalsstöd via Jourhavande präst är fortsatt högt, visar halvårsstatistiken. Foto: Magnus Aronson/Ikon.

– Vi finns kvällar och nätter hela sommaren, som vanligt, för den som behöver prata och bli lyssnad på, säger Nina Sagovinter, präst och nationell samordnare.

Redan i januari märktes en ökning av samtalen, som kan ha berott på de aktuella klimatfrågorna samt bränderna i Australien. Sedan fortsatte samtalen att öka i takt med coronavirusets spridning. Det ökade trycket ledde till både förstärkta resurser och längre öppettider under våren.

– Våren var väldigt tuff för många av oss och mycket mer ensamhet än vanligt. Trycket på jouren var högst i april och maj. Det var fortfarande högt i juni, och självklart kommer det att finnas stort behov av kontakt även under sommaren.

Under perioden mars-maj var antalet telefonsamtal nära 3 000 fler per månad än under motsvarande period 2019, och i juni nära 2 000 fler.

Chatten, där fler yngre än äldre hör av sig, mer än fördubblades under våren och försommaren jämfört med 2019.

– Man orkar inte oroa sig för många saker samtidigt, men världsläget är oroligt och coronasituationen finns som en klangbotten i allas våra liv. Det leder till existentiella frågor kring liv, död och ensamhet, säger Nina Sagovinter.

– Sen får man naturligtvis prata om precis vad som helst! Man kanske helt enkelt behöver någon att säga godnatt till, och vi finns bara några knapptryckningar bort för alla som behöver bli lyssnade på. Vi tar inte semester och den som kontaktar oss blir alltid tagen på allvar.

Jourhavande präst finns till för alla som behöver stöd, oavsett vad det gäller. För prästerna som arbetar i juren gäller absolut tystnadsplikt, och det förs inga anteckningar eller journaler. Chattkonversationer och digitala brev sparas inte.

Statistik för Jourhavande präst januari-juni 2020 (2019)

Telefon: 50 626 (38 084)

Chatten: 10 667 (5 834)

Digitalabrev: 759 (737)

FAKTA

Jourhavande präst är en kostnadsfri tjänst som Svenska kyrkan erbjuder under kvällar och nätter, i samarbete med SOS Alarm. Telefonsamtal tas emot via nödnumret 112 alla dagar kl **17-06**, och **chatten som nås via webben** är öppen alla dagar kl 18-24. **Digitala brev** kan skickas dygnet runt. Den som kontaktar tjänsten är anonym, liksom prästen.

Jourhavande präst finns över hela landet och i juren arbetar både kvinnor och män i alla åldrar, anställda i Svenska kyrkan.

Anna Karin Hammar

Cry for Hope - Ge oss hopp – en analys av text och kontext

I denna artikel analyserar Anna Karin Hammar dokumentet ”Cry for Hope - Ge oss hopp” (Se sid 205-207 i detta nummer) och sätter in det i sin kontext.

Det palestinska uppropet *Ge oss hopp, Cry for Hope*, offentliggjordes den 1 juli år 2020 och skickades med kyrkorna som adressat till de flesta av dem i världen. Dokumentet är ett starkt rop på handling från de palestinska kristna och den globala koalition som framträder som ett svar på *Kairos Palestina* Dokumentet (KPD) från den 9 december 2009, *Global Kairos for Justice*. *Ge oss hopp* är undertecknat för *Kairos Palestina* av den tidigare latinske patriarken i Jerusalem Michel Sabbah och av den lutherske lekmannen Rifat Kassis för *Global Kairos for Justice*.

I denna analys kommer jag att beskriva den kontext som *Kairos Palestinas* tredje dokument är skrivet i. Jag kommer att hänvisa till tidigare dokument samt sätta in dem i en global kontext.

Jag kommer vidare att sätta in dokumentets anspråk i en bekännelsesituation, *status confessionis*, i en historisk kontext samt redogöra för det stöd som getts till uppropet i Sverige och internationellt. Slutligen kommer jag att ställa den kritiska frågan om det finns risk för antisemitism i det palestinska uppropet.

Kontexten för Ge oss hopp

Datumet för offentliggörande är inte valt av en slump. Den 1 juli 2020 var det datum då Israels koalitionsregering kommit överens om att påbörja annektering av stora delar av Västbanken. Eftersom mark enligt folkrätten inte får erövrats med våld, och eftersom folkrätten medför att östra Jerusalem, Gaza och Västbanken betraktas som ockuperat område

och den folkrättsliga basen för staten Palestina, innebar hotet från Israels regering mot den palestinska statens territorium ett hittills inte skådat angrepp på tvåstatslösningen. I skrivande stund har Israel ännu inte verkställt sina planer, troligen på grund av att de internationella protesterna blev mycket omfattande. *Kairos Palestina* och *Global Kairos for Justice* inbjuder samma datum kyrkor i världen till sju handlingsvägar för att bland annat mota annekteringen och häva ockupationen.

Bland det svåraste för de palestinska kristna är att deras land erövrats av Israel med stöd av argument från kristen sionism, i Sverige och Europa, men inte minst i USA bland de evangelikala kristna som stöder president Trumps så kallade fredsplan där annekteringsplanerna är inkluderade. Den kristna sionismen betraktas i *Ge oss hopp* som ”en teologi och ideologi som legitimerar ett folks rätt att förneka ett annat folk deras mänskliga rättigheter”. Den är ”oförenlig med kristen tro och ett allvarligt missbruk av Bibeln”.

Ge oss hopp refererar själv till KPD år 2009 och till det öppna brevet till Kyrkornas världsråd och den ekumeniska rörelsen år 2017. Sett i backspegeln är dokumenten vittnesbörd om ett rop som ljuder allt starkare från de palestinska kristna samtidigt som deras folk förmenas sitt land och sina rättigheter i motsvarande grad. Nu vänder sig uppropet till hela den samlade kristenheten, till alla kyrkor. Även i Sverige spelar kyrkorna en viktig roll i försvaret av Palestinas integritet. När Sveriges regering år

2014 erkände Palestina hade redan en vädjan om detta erkännande kommit från kyrkomötet i Svenska kyrkan. Därmed har Svenska kyrkan ett särskilt ansvar att följa upp sin principiella hållning till stöd för folkrätten. Det jag saknar i *Ge oss hopp* är en stark historisk grund till kyrkans engagemang för de palestinska kristna, nämligen deras kontinuitet genom de ortodoxa kyrkorna till den första kristna församlingen i det heliga landet. Hoten mot det palestinska folket är också ett hot mot den palestinska kristna närvaron vid de heliga platserna och där Jesus och apostlarna började bygga Guds rike, med byggstenar till vad som många idag kallar kyrka.

Status confessionis

Det starkaste argumentet för att bekämpa hotande annektering, ockupation och apartheidssituation är emellertid inte historiskt utan teologiskt. Genom att referera till situationen som en bekännelsesituation, en *status confessionis*, träder en argumentationskedja fram som har rötter till Luthers skiljande mellan väsentligt och oväsentligt, det som tillhörde bekännelsen och det som var adiafora, dvs som man kunde både ha och mista. Gällde det bekännelsen däremot, då måste alla vara överens. *Status confessionis* användes av Dietrich Bonhoeffer under nazitidens inledningskede i Tyskland. Det användes senast på ett mera omfattande sätt i den lutherska kyrkofamiljen 1977 då situationen i Sydafrika förklarades vara en *status confessionis* vid Lutherska världsförbundets generalförsamling i Dar es Salaam. *Ge oss hopp* skriver fram

följande beännelseformuleringar: "Vi kan inte tjäna Gud och samtidigt tåga om det förtryck som det palestinska folket utsätts för."; "Vi hävdar att stöd för förtrycket av det palestinska folket – passivt eller aktivt, genom tystnad, ord eller handlingar – är en synd.". Här går *Ge oss hopp* längre än vad KPD gjorde 2009. I KPD 2009 är ockupationen en synd. I *Ge oss hopp* är passivitet inför palestiniernas förtryck en synd. Jag kan inte läsa dessa texter på annat sätt än ett vittnesbörd om hur situationen på marken har hårdnat och att själva det palestinska folkets rätt till självbestämmande, frihet och fred, står på spel. Det är som om de palestinska kristna skrev med stora bokstäver: Hjälp. Vi håller på att gå under.

Svenskt och internationellt stöd till Cry for Hope

Kända internationella teologer som Jürgen Moltmann och Alan Boesak har ställt sig bakom *Cry for Hope*. (se www.cryforhope.org) I Sverige har tre framstående ekumeniska ledare ställt sig bakom skrivningarna. Peter Halldorf, pastor, författare och grundare av den ekumeniska kommuniteten Bjärka Säby uttrycker sig på följande sätt:

"Israels och profeternas Gud förblir de förtrycktas Gud. Det rop ur förtryck och förtvivlan som når oss från våra palestinska bröder och systrar är ett rop om förbarmande, som uppfordrar varje vän av det heliga landet att lyssna, reagera och handla."

Ledamoten i Kyrkornas världsråd centralkommitté, senior biskop Eva Brunne, hänvisar till kyrkornas globala process för rättvisa och fred:

"Vi behöver handling, förbön, ögon att se och öppna händer att visa solidaritet med palestinska systrar och bröder. Tillsammans med den världsvida kyrkan fortsätter vi att be: Livets Gud, led oss till rättvisa och fred."

Tidigare ärkebiskopen KG Hammar målar fram en fredsvision:

"Eftersom min kristna tro är rotad i visionen om Shalom, fred, hos profeterna i det gamla Israel och är ge-

nomsyrad av deras fasta tro att vägen till fred stavas rättvisa och ickevåld, så är det en fråga om denna min tros integritet att ställa mig bakom Cry for Hope: ett upprop till beslutsam handling. Jag gör det i uppriktig kärlek till båda folken och i övertygelse om att den nuvarande politiken som förs av den israeliska regeringen och den amerikanska administrationen oundvikligen leder till en apartheidstat. En sådan apartheidstat är den totala motsatsen till Shalom och därför lika skadlig för både förtryckta och förtryckare. Kristna och kyrkor över hela världen måste välja vilken väg till fred som de vill stödja: 'fred' som underkastelse under Imperiet eller fred i andan av Shalom, som innefattar rättvisa och jämlikhet för alla i en ickevåldskultur." (Samtliga citat ur brev till kyrkorna i Sverige den 1 juli 2020, Kairos Palestina - Sverige).

Det är påfallande hur både Peter Halldorf och KG Hammar rotar sitt ställningstagande med hänsynstagande till den hebreiska bibelns profetradition.

En nutida judisk röst till stöd för uppropet *Cry for Hope* och dess ickevåldsuppmaning kommer från advokaten Robert Herbst i New York, ledare i Jewish Voice for Peace i USA: "Efter att ha läst uppropet *Cry for Hope* välkomnar jag dess uttalande att förtryck av det palestinska folket är en synd som inte längre kan tolereras, och att kristet stöd för sionistisk ideologi som tillåter ett folk att förneka ett annat folk deras mänskliga rättigheter inte är förenligt med kristen tro. Det är också oförenligt med judisk tro - oförenligt med de moraliska och religiösa principer som judendomen har omfattat i årtusenden. Det är därför som jag ställer mig bakom *Cry for Hope* från mitt amerikansk-judiska perspektiv. Skapandet och vidmakthållandet av en apartheidstat och förtrycket av den inhemska palestinska befolkningen som åtföljer detta, må ha förorsakats av israeliska judar och understötts och underlättats av amerikanska judar och amerikanska krist-

na tillsammans, men det är inte mera "judiskt" än det är "kristet". Även om jag välkomnar uppmaningen att studera situationen för dem som är omedvetna om vad som sker på marken i Israel/Palestina, och kallelsen att befria förtryckarna likaväl som de förtryckta, så är det hög tid att handla. Vi måste förena oss med ickevåldsmotståndet och ansluta oss till det palestinska civilsamhällets uppmaning till bojkott, desinvesteringar och sanktioner, BDS." (Brev från Robert Herbst till Kairos Palestina – Sverige den 24 maj 2020)

Det finns alltså gott om stöd för det nya palestinska uppropet redan från starten. Frågan är om kyrkorna i världen är beredda att ta emot budskapet med samma kraft.

Antisemitism

Kritiker av *Kairos Palestina dokumentet* (KPD) år 2009 hänvisar ibland till risken för antisemitism. (Se text om spår av en ersättningsteologisk diskurs i *Ett sanningens ögonblick, Kairos Palestina*, red. Sune Fahlgren, Studieförbundet Bilda 2010, s. 57). Nuvarande dokument tar tydligt avstånd från antisemitism inklusive anti-judiskhet och uppmanar tvärtom till kamp emot dessa. Så vitt jag kan bedöma finns inga ersättningsteologiska drag, dvs att den kristna kyrkan skulle ersätta Guds förbund med det judiska folket. Uppmaningen att arbeta mot antijudiskhet talar i en annan riktning. Det är ett välkommet förtydligande av *Kairos Palestina* och *Global Kairos for Justice*.

ANNA KARIN HAMMAR

Ekumenisk koordinator för
Kairos Palestina
– Sverige, TD och präst
i Svenska kyrkan.